

PRIPOROČILA

KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 10. aprila 2008

o upravljanju intelektualne lastnine pri dejavnostih prenosa znanja in kodeks ravnanja za univerze in druge javne raziskovalne organizacije*(notificirano pod dokumentarno številko C(2008) 1329)***(Besedilo velja za EGP)**

(2008/416/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI –

znotraj javnih raziskovalnih organizacij, prav tako pa tudi od boljše komunikacije in sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem.

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 165 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Ob ponovni vzpostavitvi lizbonske strategije v letu 2005 so predsedniki držav ali vlad poudarili pomembno vlogo, ki bi jo pri omogočanju širjenja in uporabe zamisli v dinamični družbi znanja ter pri povečanju konkurenčnosti in blaginje lahko imele boljše povezave med javnimi raziskovalnimi organizacijami, vključno z univerzami in industrijo.

(2) Treba si je prizadevati za boljše pretvarjanje znanja v socialno-ekonomske koristi. Zato se morajo javne raziskovalne organizacije širiti in bolj učinkovito izkoriščati rezultate javno financiranih raziskav z namenom njihove pretvorbe v nove izdelke in storitve. Za izvajanje tega je potrebno zlasti akademsko-industrijsko sodelovanje – skupno ali pogodbeno raziskovanje, ki se izvaja ali financira skupaj z zasebnim sektorjem – izdajanje licenc in ustanavljanje oddeljenih („spin off“) podjetij.

(3) Učinkovita uporaba rezultatov javno financiranih raziskav je odvisna od pravilnega upravljanja intelektualne lastnine (tj. znanja v najširšem smislu, ki vključuje npr. izume, programsko opremo, zbirke podatkov in mikroorganizme, ki so lahko ali pa tudi ne zaščiteni s pravnimi instrumenti, kot so patenti), od razvoja podjetniške kulture ter z njo povezanih spretnosti in znanj

(4) Aktivno sodelovanje javnih raziskovalnih organizacij pri upravljanju intelektualne lastnine in prenosu znanja je bistvenega pomena za ustvarjanje socialno-ekonomskih koristi ter za pridobivanje študentov, znanstvenikov in dodatnih finančnih sredstev za raziskovanje.

(5) Države članice so v zadnjih letih prevzele pobudo za olajšanje prenosa znanja na nacionalni ravni, vendar velike razlike med nacionalnimi regulativnimi okviri, politikami in praksami, pa tudi različni standardi pri upravljanju intelektualne lastnine znotraj javnih raziskovalnih organizacij preprečujejo ali ovirajo nadnacionalni prenos znanja po Evropi in uresničevanje Evropskega raziskovalnega prostora.

(6) Po sporočilu Komisije iz leta 2007 ⁽¹⁾, ki določa pristope za skupni evropski okvir za prenos znanja, je Evropski svet junija 2007 pozval Komisijo, naj izdela smernice za upravljanje intelektualne lastnine s strani javnih raziskovalnih organizacij v obliki priporočila za države članice.

(7) To priporočilo skuša državam članicam in njihovim regijam zagotoviti politične smernice za razvoj ali posodabljanje nacionalnih smernic in okvirov, javnim raziskovalnim organizacijam pa zagotoviti kodeks ravnanja, da bi s tem izboljšale način, na katerega javne raziskovalne organizacije upravljajo z intelektualno lastnino in prenosom znanja.

⁽¹⁾ COM(2007) 182 konč.

- (8) Sodelovanje na področju raziskav in razvoja, prav tako pa tudi dejavnosti prenosa znanja med Skupnostjo in tretjimi državami, morajo temeljiti na jasnih in enotnih priporočilih in praksah, ki zagotavljajo pravičen in pošten dostop do intelektualne lastnine, ki se oblikuje s pomočjo sodelovanja pri mednarodnih raziskavah in prispeva k vzajemni koristi vseh vključenih partnerjev. Priloženi kodeks ravnanja je treba v tem smislu uporabljati kot referenco.
- (9) Ugotovljene so bile številne dobre prakse, ki naj bi državam članicam pomagale izvajati to priporočilo. Vsaka država članica mora izbrati postopke in prakse, ki zagotavljajo, da se upoštevajo načela tega priporočila, ob upoštevanju tistega, kar bi bilo najbolj učinkovito v okviru posamezne države članice, saj so prakse, ki so v eni državi članici učinkovite, lahko neučinkovite v drugi. Treba je upoštevati že obstoječe smernice, ki so na voljo na ravni Skupnosti in na ravni OECD.
- (10) Komisija in države članice morajo spremljati izvajanje tega priporočila in njegov vpliv ter spodbujati izmenjavo dobrih praks glede prenosa znanja –

PRIPOROČA, DA DRŽAVE ČLANICE:

1. zagotovijo, da vse javne raziskovalne organizacije opredelijo prenos znanja kot strateško poslanstvo;
 2. spodbujajo javne raziskovalne organizacije, da določijo in objavijo politike in postopke za upravljanje z intelektualno lastnino v skladu s kodeksom ravnanja, ki je določen v Prilogi I;
 3. podpirajo razvoj zmogljivosti prenosa znanja ter izkušenj in spretnosti v javnih raziskovalnih organizacijah, pa tudi ukrepov za povečanje ozaveščenosti ter spretnosti in znanj študentov – zlasti na področju znanosti in tehnologije – glede intelektualne lastnine, prenosa znanja in podjetništva;
 4. podpirajo obsežno širjenje znanja, ustvarjenega z javnimi sredstvi, s postopnim spodbujanjem odprtega dostopa do rezultatov raziskav ter hkrati omogočajo, če je to potrebno, da se zaščiti s tem povezana intelektualna lastnina;
 5. sodelujejo in sprejmejo ukrepe za izboljšanje skladnosti njihovih zadevnih ureditev lastništva intelektualnih lastnin-
- skih pravic tako, da olajšajo čezmejno sodelovanje in prenos znanja na področju raziskav in razvoja;
6. uporabljajo načela, ki so navedena v tem priporočilu, kot osnovo za uvedbo ali prilagoditev nacionalnih smernic in zakonodaje glede upravljanja z intelektualno lastnino in prenosa znanja s strani javnih raziskovalnih organizacij, pa tudi za sklepanje sporazumov s tretjimi državami glede sodelovanja na področju raziskav ali za druge ukrepe, ki spodbujajo prenos znanja, ali za ustvarjanje novih povezanih politik ali programov za financiranje ob upoštevanju pravil o državni pomoči;
 7. sprejmejo ukrepe za zagotovitev najširšega možnega izvajanja kodeksa ravnanja, bodisi neposredno bodisi s pomočjo pravil, ki so jih določili nacionalni in regionalni organi za financiranje raziskav;
 8. zagotovijo pravično in pošteno obravnavo udeležencev iz držav članic in tretjih držav pri mednarodnih raziskovalnih projektih glede lastništva in dostopa do pravic intelektualne lastnine v vzajemno korist vseh vključenih partnerjev;
 9. vzpostavijo nacionalno kontaktno točko, katere naloge morajo vključevati usklajevanje ukrepov glede prenosa znanja med javnimi raziskovalnimi organizacijami in zasebnim sektorjem, vključno z razreševanjem nadnacionalnih težav, v sodelovanju s podobnimi kontaktnimi točkami v drugih državah članicah;
 10. preučijo in uporabijo najboljše prakse, ki so določene v Prilogi II, ter ob tem upoštevajo nacionalni kontekst;
 11. do 15. julija 2010 in nato vsaki dve leti obveščajo Komisijo o ukrepih, sprejetih na podlagi tega priporočila, in o njihovem vplivu.

V Bruslju, 10. aprila 2008

Za Komisijo
Janez POTOČNIK
Član Komisije

PRILOGA I

Kodeks ravnanja za univerze in druge javne raziskovalne organizacije o upravljanju intelektualne lastnine v dejavnostih prenosa znanja

Ta kodeks ravnanja sestavljajo trije glavni nizi načel.

Načela notranje politike intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu „IL“) predstavljajo osnovni niz načel, ki naj bi ga javne raziskovalne organizacije upoštevale za učinkovito upravljanje intelektualne lastnine, ki izhaja iz njihovih – lastnih ali skupnih – dejavnosti na področju raziskav in razvoja.

Načela politike prenosa znanja (v nadaljnjem besedilu „PZ“) dopolnjujejo tista, ki se navezujejo na politiko IL, in sicer tako, da se bolj osredotočajo na aktivni prenos in uporabo tovrstne intelektualne lastnine, ne glede na to, ali je zaščiten s pravicami IL ali ne.

Načela skupnega in pogodbenega raziskovanja se nanašajo na vse vrste raziskovalnih dejavnosti, ki jih skupaj izvajajo ali financirajo javne raziskovalne organizacije in zasebni sektor, zlasti vključno s skupnim raziskovanjem (kjer vse stranke izvajajo naloge v okviru R&R) in pogodbenim raziskovanjem (kjer zasebno podjetje za izvajanje R&R sklene pogodbo z javno raziskovalno organizacijo).

Načela notranje politike intelektualne lastnine

1. Razvoj politike IL kot dela dolgoročne strategije in poslanstva javne raziskovalne organizacije ter njeno širjenje na notranji in zunanji ravni, skupaj z ustanovitvijo enotne pristojne kontaktne točke.
2. Ta politika mora določati jasna pravila za osebje in študente, zlasti glede razkritja novih zamisli, za katere obstaja morebitni tržni interes, lastništva rezultatov raziskav, vodenja arhiva, obvladovanja navzkrižnih interesov in sodelovanja s tretjimi strankami.
3. Spodbujanje identifikacije, rabe in, če je to potrebno, zaščite intelektualne lastnine v skladu s strategijo in poslanstvom javne raziskovalne organizacije ter z namenom povečanja socialno-ekonomskih koristi. V ta namen se lahko sprejmejo različne strategije – ki se jih lahko razdeli glede na posamezna znanstvena/tehnična področja – na primer pristop „javna domena“ ali „odprta inovacija“.
4. Zagotavljanje ustreznih spodbud za zagotovitev, da ima vse zadevno osebje aktivno vlogo pri izvajanju politike IL. Take spodbude morajo biti finančne narave, poleg tega pa morajo spodbujati poklicno napredovanje tako, da pri postopkih ocenjevanja poleg akademskih meril upoštevajo tudi vidike intelektualne lastnine in prenosa znanja.
5. Proučitev možnosti za vzpostavitev ustreznih portfeljev intelektualne lastnine s strani javne raziskovalne organizacije – npr. na določenih tehnoloških področjih – in, če je to potrebno, ustanovitev združenj za patente/IL, vključno z intelektualno lastnino drugih raziskovalnih organizacij. To bi lahko olajšalo rabo s pomočjo kritične mase in znižalo transakcijske stroške tretjih strank.
6. Povečanje ozaveščenosti in osnovnih znanj glede intelektualne lastnine in prenosa znanja s pomočjo dejavnosti usposabljanja za študente in raziskovalno osebje ter zagotovitev, da ima osebje, ki je zadolženo za upravljanje IL/PZ, ustrezne spretnosti in znanja ter da je ustrezno usposobljeno.
7. Razvoj in informiranje o politiki objavljanja/širjenja, ki spodbuja obsežno širjenje raziskovalnih in razvojnih rezultatov (npr. s pomočjo objavljanja odprtega dostopa), obenem pa dopuščanje možne zakasnitve tam, kjer je predvidena zaščita intelektualnih pravic, čeprav naj bi bila ta čim manjša.

Načela politike prenosa znanja

8. Za spodbujanje uporabe rezultatov javno financiranih raziskav in povečanje njihovega socialno-ekonomskega vpliva preučitev vseh vrst možnih mehanizmov uporabe (kot je izdajanje licenc ali ustanavljanje oddeljenih („spin-off“) podjetij) in vseh možnih partnerjev pri uporabi (kot so oddeljena („spin-off“) podjetja ali že obstoječa podjetja, druge javne raziskovalne organizacije, investitorji ali službe in agencije za podporo inovacij) ter izbira najprimernejših.
9. Čeprav lahko proaktivna politika IL/PZ ustvari dodatne prihodke za javno raziskovalno organizacijo, to ne sme predstavljati primarnega cilja.

10. Zagotavljanje, da ima javna raziskovalna organizacija dostop do ali pa je lastnica storitev prenosa strokovnega znanja, kar vključuje pravno, finančno in tržno zaščito ter zaščito intelektualne lastnine in svetovalce za izvedbo, poleg osebja s tehničnimi izkušnjami.
11. Razvoj in širjenje politike izdajanja licenc za uskladitev praks znotraj javnih raziskovalnih organizacij in zagotavljanje pravičnosti pri vseh zadevah. Še zlasti je treba pazljivo oceniti prenose lastništva intelektualnih pravic, ki so v lasti javne raziskovalne organizacije, in podeljevanje izključnih licenc ⁽¹⁾, posebej pri neevropskih tretjih strankah. Licence za uporabo rezultatov morajo vključevati ustrezno nadomestilo finančne ali druge narave.
12. Razvoj in širjenje politike za vzpostavljane oddeljenih („spin-off“) podjetij, ki bo omogočala in spodbujala osebje javne raziskovalne organizacije, da sodeluje pri vzpostavljanju oddeljenih („spin-off“) podjetij, če je to potrebno, ter pojasnjevala dolgoročne odnose med oddeljenimi („spin-off“) podjetji in javno raziskovalno organizacijo.
13. Določitev jasnih načel glede razdelitve finančnega izkupička od prihodkov prenosa znanja med javno raziskovalno organizacijo, oddelkom in izumitelji.
14. Spremljanje zaščite intelektualne lastnine in dejavnosti prenosa znanja ter z njim povezanih dosežkov in njihovo redno objavljane. Rezultati raziskav javne raziskovalne organizacije ter z njimi povezano strokovno znanje in pravice intelektualne lastnine morajo biti bolj opazni v zasebnem sektorju z namenom spodbujanja njihove uporabe.

Načela skupnega in pogodbenega raziskovanja ⁽²⁾

15. Pravila, ki veljajo za skupno in pogodbeno raziskovanje, morajo biti skladna s poslanstvom vsake stranke. Upoštevati morajo raven zasebnega financiranja in biti v skladu s cilji raziskovalnih dejavnosti, zlasti za povečanje tržnega in socialno-ekonomskega vpliva raziskovanja, za podporo cilja javne raziskovalne organizacije privabljanja zasebnega financiranja raziskovanja, za vzdrževanje položaja intelektualne lastnine, ki omogoča nadaljnje akademsko in skupno raziskovanje ter ne ovira širjenja rezultatov R&R.
16. Vprašanja v zvezi z IL se morajo v raziskovalnem projektu čim prej razjasniti na upravni ravni, če je mogoče še pred začetkom projekta. Vprašanja v zvezi z IL vključujejo dodelitev lastništva intelektualne lastnine, ki je ustvarjena v okviru projekta (v nadaljnjem besedilu „nova intelektualna lastnina“), identifikacijo intelektualne lastnine, ki je v lasti strank pred začetkom izvajanja projekta (v nadaljnjem besedilu „obstoječa intelektualna lastnina“) in ki je potrebna za izvedbo projekta ali za namene izkoriščanja, pravice dostopa ⁽³⁾ do nove in obstoječe intelektualne lastnine, in razdelitev prihodkov.
17. Pri skupnem raziskovalnem projektu lastništvo nove intelektualne lastnine ostane v rokah stranke, ki jo je ustvarila, vendar je lahko dodeljeno različnim strankam na podlagi pogodbenega sporazuma, ki se sklene vnaprej in enakovredno odraža zadevne interese strank, naloge in finančne ali druge prispevke k projektu. Pri pogodbenem raziskovanju je nova intelektualna lastnina, ki jo je ustvarila javna raziskovalna organizacija, v lasti stranke iz zasebnega sektorja. Projekt ne sme vplivati na lastništvo obstoječe intelektualne lastnine.
18. Pravice dostopa ⁽³⁾ morajo stranke v raziskovalnem projektu čim prej razjasniti, če je mogoče še pred začetkom projekta. Po potrebi morajo biti za izvajanje raziskovalnega projekta ali za uporabo nove intelektualne lastnine stranke na voljo pravice dostopa do nove in obstoječe intelektualne lastnine druge stranke pod pogoji, ki naj enakovredno odražajo zadevne interese strank, njihove cilje ter finančne in druge prispevke k projektu.

⁽¹⁾ Ob upoštevanju dejstva, da imajo lahko rezultati R&R več možnih področij uporabe, se je treba izogibati izključnim licencam, ki se dodelijo brez omejitve za določeno področje uporabe. Poleg tega mora javna raziskovalna organizacija pridržati ustrezne pravice za omogočanje širjenja in nadaljnjih raziskav.

⁽²⁾ Kadar javna raziskovalna organizacija izvaja pogodbene ali skupne raziskave skupaj z industrijskim partnerjem, Komisija avtomatično (tj. brez kakršne koli zahteve po notifikaciji) šteje, da se industrijskemu partnerju ne dodeli neposredna državna pomoč prek javne raziskovalne organizacije, če so izpolnjeni pogoji iz Okvira Skupnosti za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (UL C 323, 30.12.2006 – zlasti točki 3.2.1 in 3.2.2 Okvira).

⁽³⁾ Pravice dostopa se nanašajo na pravice, ki si jih stranke medsebojno dodelijo v nasprotju z licencami tretjih strank. Določale naj bi, katere stranke lahko uporabljajo kateri del nove/obstoječe intelektualne lastnine za raziskovalne namene in/ali za namene uporabe ter pod kakšnimi pogoji.

PRILOGA II

Ugotovljene prakse javnih organov, ki omogočajo upravljanje intelektualne lastnine pri dejavnostih prenosa znanja s strani univerz in drugih javnih raziskovalnih organizacij*Prenos znanja kot strateško poslanstvo javnih raziskovalnih organizacij*

1. Prenos znanja med univerzami in industrijo je postal stalen politični in operativni prednostni cilj za vse javno financirane raziskovalne organe v državi članici, tako na nacionalni kot tudi na regionalni ravni.
2. Področje je nedvomno v okviru pristojnosti ministrstva, ki usklajuje pobude za pospeševanja prenosa znanja z drugimi ministrstvi.
3. Vsako ministrstvo in regionalni vladni organ, ki izvaja dejavnosti prenosa znanja, določi uradnika, ki je odgovoren za spremljanje njihovega učinka. Ti uradniki se redno srečujejo, da bi izmenjali informacije in razpravljali glede načinov za izboljšanje prenosa znanja.

Politike za upravljanje intelektualne lastnine

4. Spodbujati je treba pravilno upravljanje intelektualne lastnine, ki izhaja iz javnega financiranja, ter zahtevati, da se izvaja v skladu z ustaljenimi načeli, ki upoštevajo legitimne interese industrije (npr.časne omejitve zaupnosti).
5. Raziskovalna politika spodbuja odvisnost od zasebnega sektorja, da bi pomagala določiti tehnološke potrebe in pospeševati zasebne naložbe v raziskave ter podpirati uporabo rezultatov javno financiranih raziskav.

Zmogljivosti prenosa znanja ter sposobnosti in izkušnje

6. Javnim raziskovalnim organizacijam in njihovem osebju so za udejstvovanje pri dejavnostih prenosa znanja na voljo zadostna sredstva in spodbude.
7. Treba je sprejeti ukrepe za zagotovitev dostopnosti in lažjega zaposlovanja usposobljenega osebja (kot so uradniki za tehnološki prenos) s strani javnih raziskovalnih organizacij.
8. Treba je pripraviti sveženj vzorčnih pogodb, prav tako pa tudi orodje za sprejemanje odločitev pri izbiri najbolj primerne pogodbe, ki mora biti osnovan na številnih parametrih.
9. Pred določitvijo novih mehanizmov za pospeševanje prenosa znanja (kot so mobilnost ali programi financiranja) se je treba posvetovati z ustreznimi interesnimi skupinami, vključno z MSP ter obsežnejšo industrijo, pa tudi z javnimi raziskovalnimi organizacijami.
10. Združevanje virov med javnimi raziskovalnimi organizacijami na lokalni ali regionalni ravni se spodbuja tam, kjer ni kritične mase raziskovalnih virov, ki bi jo lahko uporabile, da bi upravičile svojo pisarno za prenos znanja ali pa upravljavca intelektualne lastnine.
11. Začnejo se izvajati programi, ki podpirajo raziskovalna oddeljena („spin-off“) podjetja in vključujejo podjetniško usposabljanje ter močno povezanost med javnimi raziskovalnimi organizacijami in lokalnimi inkubatorji, finančniki, agencijami za podpora podjetij itd.
12. Omogoči se tudi vladno financiranje za podporo prenosa znanja in vključevanja podjetništva v javne raziskovalne organizacije, vključno z najemanjem strokovnjakov.

Skladnost pri nadnacionalnem sodelovanju

13. Za pospeševanje nadnacionalnega prenosa znanja in olajšanje sodelovanja s strankami iz drugih držav je lastnik intelektualne lastnine na področju javno financiranih raziskav opredeljen s pomočjo jasnih pravil in vseh pogojev za financiranje, ki lahko vplivajo na prenos znanja, vse omenjene informacije pa morajo biti široko dostopne. Institucionalno lastništvo se – v nasprotju z ureditvijo „profesorjevega privilegija“ – šteje za privzeto pravno ureditev na področju lastništva intelektualnih pravic v javnih raziskovalnih organizacijah v večini držav članic EU.
14. Ob podpisu mednarodnih sporazumov o sodelovanju pri raziskavah morajo pogoji, ki so povezani s projekti, financiranimi s programi obeh držav, zagotavljati vsem udeležencem podobne pravice, še zlasti glede dostopa do pravic intelektualne lastnine in s tem povezanih omejitev uporabe.

Širjenje znanja

15. Odprt dostop se izvaja s pomočjo organov za javno financiranje raziskav, ob upoštevanju pregledanih strokovnih publikacij, ki so rezultat javno financiranih raziskav.
16. Spodbuja se odprt dostop do raziskovalnih podatkov v skladu z Načeli in smernicami za dostop do podatkov javno financiranih raziskav OECD ob upoštevanju omejitev, ki so povezane s komercialno uporabo.
17. Pripomočki za arhiviranje rezultatov raziskav (kot so internetne zbirke podatkov) se razvijajo z javnim financiranjem, ki je povezano s politiko odprtega dostopa.

Izvajanje spremljanja

18. Treba je vzpostaviti potrebne mehanizme za spremljanje in pregled napredka, ki so ga dosegle nacionalne javne raziskovalne organizacije na področju dejavnosti prenosa znanja, tj. s pomočjo letnih poročil posameznih javnih raziskovalnih organizacij. Te informacije morajo biti skupaj z drugimi najboljšimi praksami na voljo ostalim državam članicam.
-